

H14 - Tilsyn i farestalden af søer, pattegrise, stald og sti

Medarbejder, der har tilsyn med grise i faresti

Alle farestier gennemgås hver dag.

Før gennemgang af hver enkelt faresti bemærk da staldrummets klima (varme / kulde / træk). Hvis du kan se grisene oppe at gå, skal du ikke gå ind i stien.

1. Stil dig foran farestien, og dan dig et overblik over pattegrisenes liggeadfærd, og soens adfærd.
2. Tjek soens tilstand.
3. Tjek foder og vandtildeling til søer og pattegrise.
4. Tjek hulens miljø.
5. Løft pattegrisehulens låg op.
6. Få alle grise op at stå og gå.
7. Vurdér grisenes sundhed og foretag eventuelt behandling.
8. Tag beslutning om, hvad der skal ske med utrivelige pattegrise.
9. Vurdér om fareboksen skal justeres i dag.

Grise, der burde være behandlet

Manglende tilsyn i farestalden kan føre til:

- Flere døde pattegrise på grund af ledbetændelse eller anden sygdom.
- Flere døde og uens pattegrise fordi grise med nedsat trivsel ikke bliver flyttet i tide.
- Dårligt overblik over hvor og hvornår, der skal gribes ind over for syge og svage pattegrise.
- Søer med ubehandlede lidelser.

H14 - Tilsyn i farestalden af søer, pattegrise, stald og sti

	Det er vigtigt at tilse alle pattegrise hver dag. Start pattegrisetilsynet ved de yngste grise af smitemæssige hensyn. Grise fra 0-7 dage efter fødsel kan hurtigt falde bagud, og de skal flyttes, inden der er gået ½-1 døgn for at overleve. De resterende dage frem til fravæning er også vigtige. En gris med akut opstået sygdom skal behandles i tide, og en gris med begyndende ledbetændelse kan kun kureres, når den behandles i en tidlig fase.
1.	Det første indtryk af tilstanden i stien er oftest retningsgivende. Tegnene på, at der er noget galt, er fx uens grise, søgende grise ved soens yver, grise der klumper i hulen, eller søer der ligger i bugleje.
2.	Søerne observeres for rødme på yver, benproblemer, skulderblad, skuldarsårsforekomst, huld mv. Eventuel behandling foretages (se H25 og H15).
3.	Se ved tilsyn efter, om pattegrisenes trug er tomt hver dag. Justér fodermængden (se H23). Se desuden efter, om soens foderautomat fungerer korrekt.
4.	lagttag den uforstyrrede hule. Grisene skal ligge i et lag.
5.	Hvis der er grise, som ikke rejser sig ved tilsynet, skal de drives op og undersøges. "Centralopluk", til en række huler ad gangen, kan lette tilsynet væsentligt. Det skal tjekkes, om pattegrisehulen er tør, varm, fugtig eller våd. Tjek desuden, om det trækker i stien (se H13).
6.	Selv om grisene ligger i ét lag under overdækningen i hulen og ser sunde og friske ud, er det alligevel vigtigt at få alle grisene op at stå og gå, så eventuelle benproblemer og andet kan ses og behandles. HUSK at når dyrene ligger ned, kan dyrene ses, men det er ikke muligt at se, hvad de fejler.
7.	Er der problemer med for stor pattegrisedødelighed laves registreringer over dødsårsager i en periode. Se Bilag 14 - Registrering af pattegrisedødelighed (eksempel). Når en pattegris er behandlet det anbefalede antal gange og stadig virker syg, skal det vurderes om behandlingen skal fortsættes, eller om grisen skal aflives (se H16).
8.	Grise, der er skarpe over ryggen og indsunkne omkring flankerne, får for lidt at æde, og bør derfor flyttes hurtigst muligt til en opsamlingsso (se H12). Hvis soen er gået i stå, så et helt kuld pattegrise har begyndende nedsat trivsel, findes en anden so med det samme antal grise, som er godt i gang. De to kuld bytter so. Dermed kommer de svage grise til en so, som er godt i gang, og der kommer grise, som er godt i gang, til en so, som er gået i stå. Det kan sætte soen, som er gået i stå, i gang igen (se H11).
9.	Boksens sider justeres ud så snart grisene er mobile (3-5 dage). Plads ved yveret under diegivning giver 25 % længere mælkenedlægningsstid.